

a kik a reájuk bízott munkát nagyon jól elvégzik. Pontosak és dolgosak.

Bármely oldalát tekintetem is közel félévi olaszországi tartózkodásom alatt a könyvtári viszonyoknak, mindig láttam a dicséretes törekvéseket és legtöbbször a dicséretes eredményt is.

Az állam céltudatos, gondos irányzása vezeti a könyvtári munkálatokat, s ha talán néha egészen az aprólékosságig megy is el ellenőrzési tisztének betöltésében, ezzel távolról sem meríti ki tevékenységét. Erős érzékkel bír a tudományos és kulturális élet követelményei iránt, és nagylelkűen áldoz ezek megvalósítása érdekében.

A PRAY-KÓDEX KORA.

DR. SEBESTYÉN GYULÁTÓL.

(Három melléklettel.)

Abból az alkalomból, hogy egy közelebb megjelent cikkemben a Halotti Beszéd szerzőjével és korával foglalkoztam,¹ a jelen folyóirat igen tisztelt szerkesztője felszólított, hogy bibliografusaink számára külön is mondanám el azon megjegyzéseimet, a melyek legrégebb nyelvemléküink kódexére vonatkoznak.

E megtisztelő feladat teljesítésénél szükséges előre bocsátanom, hogy én a kódex másolóját tartom a nyelvemlék szerzőjének. Bizonyítékaimat a magyar szöveg helyesirási sajátágaiból meritem. A szerző ugyanis a *cs* mássalhangzó jelzésére *c*, *s* és *sc* jegyeket használ, holott nála az *s* betű mai *s*-et és *sz*-et, a *c* mai *c*-t és *k*-t, az *sc* pedig *sz*-et is jelent. Ezen kívül az *sz* harmadik jegyül a *z*-t, a *k* második — rendszerint szókezdő — jegyül pedig a mai *k*-t alkalmazza. Hasonló ingadozást találunk a *ch* betű jelenítésénél is, mert ennek szerinte *h* és *k* a hangtani értéke. A jelzett zavart szemléletileg így lehet legjobban feltüntetnünk:

$$\begin{aligned}
 cs &= c, \underline{s}, \underline{sc}, \\
 s &= . s, . \\
 sz &= . s, \underline{sc}, z, \\
 k &= c, . . . k, ch, \\
 h &= ch, \\
 z &= . . . z . .
 \end{aligned}$$

¹ *Nyelvtudományi Közlemények*, 1898. évi folyam, I. füzet, 93—100. l.

Mivel ehez fogható kísérletezést az Árpádkori oklevelek magyar szavaiban sehol sem találhatni, már első pillanatra is azt kell gondolnunk, hogy a szerző nem másolt, hanem eredeti szöveget fogalmazott. Hiszen ha a kódex régi latin szövegével együtt — mondjuk — egy szintén régibb XII. századi magyar szöveget másolt volna le, akkor a *cs* és *sz* más-salhangzókat ép úgy meghagyta volna *s* és *z* betűknek, mint a hogy Anonymus 1203-iki krónikájának XIII. századvégi másolatában, vagy a hogy a XII. századi krónikaszüvegek XIV—XV. századi másolataiban is megmaradtak az eredeti helyesírási jegyek. A nehéz átirással, mivel az oklevelek magyar hely- és személyneveinek jogi jelentősége volt, csak a kancellisták voltak kénytelenek esetről-esetre leszámolni; de ez a kényszer aztán olyan feltűnő botlásokra szokott rendszerint vezetni, a melyeket másolás esetén a még szokatlanabb munkát végző kódex-író semmi esetre sem kerülhetett volna ki.

Ha tehát egy eredeti fogalmazvány helyesírási kísérleteivel van dolgunk, akkor a kísérletezés okvetlen magán viseli az ujonan készített kódex korának jegyeit is. A régi *s* és *z*-ről okleveleink segítségével csakugyan megállapítható, hogy a XII. és XIII. század fordulóján mulják divatjukat. Amazt a vele versengő *c* közvetítésével a *ch* szorítja ki; az a sajátságos írásjegy, melynek *cs* jelentéséről a szerző még nem vett tudomást akkor, midőn vele a XII. század végén már nagyon elmosódott francziás *h* betűt akarta kiküszöbölni. Mivel a XIII. század második évtizedében ilyen kísérletet elképzelni sem lehet, a hangjelzés egyéb esélyeit mellőzve, még csak azt kívánjuk röviden fölemlíteni, hogy a jelzett időpont egy másik sajátságos jelenséggel is megközelíthető. Értjük az előző századok jellemző tövégi magánhangzóit, a melyek a Halotti Beszédben már nem hagytak nyomot. Ez ismét a szöveg eredeti volta mellett bizonyít, és bizonyítja egyszersmind azt is, hogy a *ch* jeggyel kísérletező szerző a XIII. század első évtizedében semmi esetre sem tartozhatott a vénebb írástudók közé. Mert — miként Anonymus krónikája és a Várad Regestrum bizonyítja — ép ez a nyom nélkül maradt tövégi magánhangzó az, a mely az előző század sajátságai közül legtovább tartotta magát.

Ha ez a megfigyelés igaz, akkor a kódexben lévő néhány chronologiai adatnak is mellette kell bizonyítani. Ezekről az ada-

tokról *Fejérpataky László* és *Békesi Emil* értekezett behatóan. Az első tudós kutató abból, hogy a kódex király-lajstroma az utolsó helyen említett II. Andrást hat éves, azaz 1210-iki, uralkodónak mondja, egyik ifjúkori értekezésében hajlandó azt következtetni, hogy »a Halotti Beszédnek sem lehetett az 1210. év előtt kelnie«. ¹ A másik tudós viszont abból, hogy az említett bejegyzés tőszomszédságában olvasható egy másik, mely a deáki egyház 1228-iki fölszenteléséről mint egykoru eseményről tesz említést, azt következteti, hogy a romjaiból fölépített egyház birtokában lévő kódex »nem sokkal 1228 előtt iratott«. ²

A két nagyfontosságú adatnak tényleg korhatározó értéke van, csakhogy egészen más értelemben. Az idézett kutatók ugyanis nem vették tekintetbe, illetve nem jól figyelték meg azt, hogy a két adat a kódex írójától, vagy a későbbi tulajdonosoktól származik-e. Pedig a pontos vizsgálat bárkit meggyőzhet arról, hogy a gyűjtélkes kötet törzsöke, a nagy misekönyv s a benne foglalt Halotti Beszéd, továbbá a kérdéses királylajstrom és a deáki egyházra vonatkozó terjedelmes adat három, egymástól élesen megkülönböztethető kézírásra vall. Azon a lapon, a melyen a háromféle kézírás együtt szemlélhető, az alapszöveget a misekönyv írója szolgáltatta. E lap tudniillik abból a nagyobbik husvétmutató táblából való, a mely 1151-el kezdve minden évet felsorol 1300-ig, de a septuagesima vasárnapok vörös festékekkel írt első rovata csak 1183-tól 1297-ig, a husvétok második rovata pedig ugyancsak 1183-tól 1282-ig tünteti fel az ünnepnapokat. Elül tehát az első lap nagy részét elfoglaló két rovat eredetileg üresen hagyatott. A második szélesebb rovatba jegyezte aztán valaki bele a királylajstromot, melynek II. András uralkodására vonatkozó állítása pontosan megjelöli az utólagos bejegyzés keltét, vagyis az 1210-ik évet. Annak a második bejegyzőnek, a ki 1228-ban a deáki egyház fölszentelését akarta megörökíteni, a szűkebbik első rovat állott rendelkezésére. Mivel ugyancsak ő volt az, a ki a deákival szomszédos Sukar pozsonyi várjobbágy halálát s feleségének 1241-iki elfogatását is följegyezte, azt kell következtetnünk, hogy a második bejegyző deáki pap volt s hogy a kódex hosszabb ideig volt a

¹ Ifj. *Fejérpataky László*, Vallásirodalom az Árpádok alatt. Figyelő, 1877. évf. III. k. 97. l.

² *Békesi Emil*, A Halotti Beszéd kora és hazája. U. ott, 326. l.

Anno ab incar
 natōe dñi. 9. cēg
 f. x. viii. xviii. e
 klas decēb. cō d
 D lecta ē h ecclā c
 c m honore beate b
 b marie vgnis. g
 A a venabili Jaco f
 f bo hūc epō e
 e qua grinetar d
 d hec reliq. de b
 c Scā maria vgnē. A
 A de scō peto apto. G
 G de scō Georgio f
 f mre. de scō d
 C Gallo of. de scō c
 C Herico of. de c
 b scō bocharo of b
 A de scā maria A
 G reia v. In ala f
 C die sequi in ho c
 C nore beati Geor c
 b gu mris glectū A
 E he hūc re g
 G lūe. de ligno d. f
 f scō Iohē apto e
 C y euagla. de scō e
 d Georgio mre. de c
 b scō Laurencio b
 A mre. de scō A
 G martino epō g
 f of. c
 d c
 c
 b id' feb' .hb xv k mar.
 a iii. k. feb' 9. 6 kt' april'

Hec est iuta regum
 ungaroz. Stephanus rex
 regnavit. xl. iiii. annos.
 Petrus rex. vi. Aba rex.
 Andreas rex. xii. Bela rex.
 .iii. Salomon rex. xi.
 Geysa rex. iii. Ladislaus
 rex. xvi. Coloman rex.
 .xxii. Stephanus rex.
 .xii. Bela rex. viii.
 Geysa rex. xxiii. (scilicet)
 Stephanus rex. xv. annos
 usq. Bela rex. xxv.
 Henricus rex. viii.
 Andreas rex. vi.

A Pray-kódex nagyobbik husvéti táblájának első lapja.

Az Athenaeum nyomása.

	9. e. l. xxxv.	f. xiii k. marc.	f. vi k. mai
	9. e. l. xxxvi.	e. v id. feb.	d. e. id. aprilis
	9. e. l. xxxvii.	d. viii k. feb.	l. d. iiii k. apt.
B.	9. e. l. xxxviii.	c. xvi k. mar.	h. b. xv k. mai
	9. e. l. xxxviiii.	a. non. feb.	v. Av. id. apt.
	9. e. l. xxxix.	g. xii k. feb.	e. s. viii k. apt.
	9. e. xc.	f. iiii id. feb.	e. f. xviii k. mai
Cleuaco B. s. Ladyslay.	9. e. xcii.	e. iiii non. feb.	q. d. non. april.
	9. e. xciii.	c. viii k. feb.	h. c. v. id. apt.
	9. e. xciiii.	b. viii id. feb.	A. b. iiii id. apt.
	9. e. xc v.	a. iiii k. feb.	g. a. iiii non. apt.
B.	9. e. xcvi.	g. xii k. marc.	o. f. xi k. mai
	9. e. xc vii.	e. iiii non. feb.	r. e. viii id. apt.
	9. e. xc viii.	d. viii k. feb.	l. d. iiii k. apt.
	9. e. xc viii.	c. xvi k. marc.	l. c. xiiii k. mai
B.	9. cc.	b. viii id. feb.	v. Av. id. april.
	9. cc. i.	g. xii k. feb.	e. s. viii k. april.
	9. cc. ii.	f. iiii id. feb.	e. f. xviii k. mai
monastiu. s.	9. cc. iii.	e. iiii non. feb.	r. e. viii id. apt.
lobil k. =	9. cc. iii.	e. iiii non. feb.	r. e. viii id. apt.
aburto. d.	9. cc. iii.	d. viii k. marc.	q. c. viii k. mai
	9. cc. v.	b. viii id. feb.	A. b. iiii id. apt.
	9. cc. vi.	a. iiii k. feb.	n. a. iiii non. apt.
	9. cc. vii.	g. xii k. marc.	n. g. x. k. mai
B.	9. cc. viii.	f. iiii non. feb.	r. e. viii id. apt.
	9. cc. viii.	d. viii k. feb.	l. d. iiii k. apt.
	9. cc. x.	c. xvi k. marc.	l. c. xiiii k. mai
	9. cc. xi.	b. iiii k. feb.	o. b. iiii non. apt.
B.	9. cc. xii.	a. xxi k. feb.	e. s. viii k. april.
	9. cc. xiii.	f. iiii id. feb.	e. f. xviii k. mai
	9. cc. xiiii.	e. viii k. feb.	k. e. iiii k. april.
	9. cc. xv.	d. xv k. marc.	k. d. xiiii k. mai
B.	9. cc. xvi.	c. viii id. feb.	A. b. iiii id. apt.
	9. cc. xvii.	a. xxi k. feb.	f. Av. k. april.
	9. cc. xviii.	b. iiii id. feb.	f. s. viii k. mai

A Pray-kódex nagyobbik husvétii táblájának második lapja.

Az Athenaeum nyomása.

M. c. lvi.	M. c. lxxxv.	
M. c. lvii.	M. c. lxxxvi.	
M. c. lviii.	M. c. lxxxvii.	Mort Cumpdini comes. Eodē anno
M. c. lxi.	M. c. lxxxviii.	dux Geiza exiens ungaria cū lan-
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	ren cio coite & multis aliis intransit haustria. & foror
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	ei misit in grecia. mar u ei tenet captiva in bronz
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. lxxxvii. Dux geiza rēstitit de haustria in
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	bo emia. unde arage frē suo redactus & in ungrā
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	Wata coes cecat. Stephan colociensis epō deponitur.
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	Eodē tpe mar regis in exiliū in grecia mittitur.
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. lxxxixiii.
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. lxxxixiiii.
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. lxxxixv. Desiderius abas
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. lxxxixvi. depositus &
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. lxxxixvii.
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. lxxxixviii.
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. c. Dama pbr Lobit
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. ci ordinatur.
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. cii.
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. ciii. Monastriū iohes b
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. ciu. combustū
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. ccv. ra ditionā fieri
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. cvi.
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. cvii.
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. ccviii.
M. c. lxi.	M. c. lxxxix.	M. c. ccc.

M. c. lxxxv. Geiza rex appositus
M. c. lxxxvi. ad partē suos. & fili ei
M. c. lxxxvii. Stephan corona in
signis Ladislau & Stephan
fratres Geize regis de grecia
revertentes ungar ad intrinse.
& sup dicit stepho corona puato.
Ladislau in regē elavit. Cui
Stephan impo. hunc Marzio
mag. Ladislau Stephanus fr ei
regis gubernavit successit.
Item Stephan fil Geiza de palen
videns armata manu expugnavit
stephanu fratrem suu.

M. c. lxxxv. De natura infantū. ossa hominū sūt. cc. xlv. et
M. c. lxxxvi. uene. cccc. xlv. Die dominica quato fuit ma
M. c. lxxxvii. nus erit & ipseid. fr. ii. fortis erit. fr. iii. cupid
M. c. lxxxviii. erit. & de ferro moriet. fr. iiii. tractator regis erit
M. c. lxxxviiii. fr. v. estabilis erit. & honorific. fr. vi. intal et
M. c. lxxxix. mltū hynuros. Sabato iaro intal erit
M. c. lxxxix. Sperit deos. fugio puura. salbata serua
M. c. lxxxix. Sit t patris huez. sit t matris amor.
M. c. lxxxix. Non ta occidit. fuit. me huc. restit unquē.
M. c. lxxxix. Viamq. thoz. res q. cauto suas.
M. c. lxxxix. bala. f. et. et. g. g. g.
M. c. lxxxix. dicit in regem dicit
M. c. lxxxix.

deáki egyház tulajdona. Hogy mikor kerülhetett ide, nem állapítható meg; de az 1210-iki első bejegyzésből világosan látjuk, hogy ez időtájban már nem a kódex-író tulajdona volt.

Ha ezen a nyomon tovább kutatunk, még más egyebet is megtudhatunk. A husvétii tábla második lapján, a szűk lapszélen szintén van két följegyzés: az 1192. évnél »Eleuacio S. Ladizlay«, az 1203-iknál pedig »Monasterium S. Johannis b. comburitur«. Mivel a betűk jellege itt egészen a tábla másolójára vall, azt hihetjük, hogy a misekönyvet kiegészítő naptári rész, melyet írója az ünnepek jelzésének kezdetéből következtetve, 1183 körül másolhatott egy régebbi 1151-en kezdődő példányról, 1203-ban még az első tulajdonos birtokában volt. Ugyancsak tőle származik a misekönyvhez csatolt szűkszavú évkönyv (a Pozsonyi Kis-Krónika) is, mely — az utolsó lap kopásából ítélve — valamikor a kötet befejező része lehetett. Bennünket ezuttal csak az évkönyv vége érdekel. Az országos események benne az 1186. és 1187. éveknél érnek véget. A rendelkezésére álló utolsó lap beosztásából és az évszámok elvételéből világosan láthatni, hogy itt még másolással van dolgunk. Utána már csupa aprólékosság következik (Dezső apát lefokoztatása 1195-ben, egy Buda nevű pap halála 1199-ben, Dániel pap fölszentelése 1200-ban), a mi mind a másoló utólagos pótlására vall. Ilyen pótlás a legutolsó is, mely arról emlékszik meg, hogy 1203-ban »Monasterium Johannis B. comburitur iuxta Bulduam situm«. Ugyanez, bár a hely megjelölése nélkül, említettett már a husvétii táblában is. Mivel tehát az évkönyv írása egyenletes, míg a husvétii tábla két marginálisa az alapszövegtől is, és egymástól is elütő, azt kell jó okkal hinnünk, hogy az évkönyv készült utóbb, azaz a husvétii tábla 1203. évi egykorú bejegyzése után. Sőt mivel ez után az évszám után még csak hét pusztán maradt szám, 1204—1209 és a záradékul hozzáadott 1300 (MCCC, a mi tollhiba is lehet MCCX helyett) olvasható, mást egyáltalán nem képzelhetünk, mint azt, hogy a kódex írója utólagos pótlásul és sebtiben (mert az utolsó előtti harmadik számot szintén elvettette) akkor írta ezeket a befejező számokat, midőn könyvétől meg kellett válnia. Mert ha nem így cselekszik, akkor a naptári részben látható november 27-iki bejegyzést: »† Daniel sacerdos« mely az évkönyv 1200-ban fölszentelt Dániel papjának halálát jelenti, ép úgy átvette volna, mint a hogy az 1199-es évhez annak

idején nyugodtan átvette ezt a korábbi keletű február 15-iki bejegyzést: »Buda †« (az évkönyv szerint: »Buda sacerdos obiit«). Gyors és végleges lezárásra mutat egyébként az a másik körülmény is, hogy a lap üresen maradt kis helyét, tehát könyve legvégét, az évkönyv folytatásának minden reménye nélkül holmi születési babonákkal és egy könyvzáradéokra alkalmas distichonnal töltötte ki.

Ime, a kódex-másoló évkönyvének utolsó éve és az első idegen bejegyzés király-lajstromának utolsó éve egészen fődik egymást! Pontosan tudjuk tehát, hogy a kódex 1210-ben került először idegen kézre. Lehet, hogy ugyanezen esemény emlékére készült a kódexhez csatolt s idegen kéztől eredő rituale-töredékének ezen verses bejegyzése is: »Et fuerint anni completi mille ducenti — *Et decies enim post partum virginis alme*«. Szóval akár három egyező évszámmal is bizonyítható, hogy a *Halotti Beszéd 1210 előtt keletkezett*. Ha ehhez most már hozzáveszszük, hogy szerzője a már említett nagyobbik husvétii táblán 1183-ban kezdi az ünnepeket jelölni, azt kell gyanítanunk, hogy a legrégebb nyelvemléket rejtő misekönyv is ebben az időközben készülhetett.¹ Ámde van okunk hinni, hogy a kódex önállóbb részei, az évkönyv, a két husvétii tábla, a Kálmán-kori törvények másolata, a naptári részek, horoskopok stb. a misekönyv előtt készültek. Midőn t. i. a szerző 1183 és 1203 (a boldvai égés) közt magának lemásolta, még nem rendelkezett annyi pergamenttel, mint a testes misekönyv másolásakor. E részeknél a drága anyag még nagyon egyenetlen; egyik lapja darab, a másik úgy van két részből szíjjal összevarrva, a harmadikon pedig már irás is volt, midőn ternióvá összeállíttatott. Sőt igen jellemző, hogy a misekönyv járulékaik közt ép a legutoljára készült évkönyv az, a melyben szerzőnk egy régibb szövegdarabot kénytelen átugrani. Ez pedig — ismételjük — már a husvétii tábla 1203-iki hírének későbbi átvétele után történhetett. Ha tehát ehhez hozzáveszszük, hogy a sok pergamentet igénylő misekönyv lelegalább

¹ Megjegyzem, hogy a kódexben van egy másik 1171-től 1276-ig terjedő monochrom husvétii tábla is; de mivel ezen az ünnepek eleitől végig meg vannak jelölve, korhatározó értékkel egyáltalán nem bír. Lehet t. i. olyan szözerinti másolat is, minőnek szerzőnk a nagyobbik tábla másolatánál szintén nekifogott, midőn régebbi mintája után indulva az évszámokat és a mellettük talált ünnepbetüket az 1151. évtől kezdte jegyezni.

egy-két évig készülhetett, s hogy a magyar szövegre ép a terjedelmes misekönyv legutolsó levelén került rá a sor, akkor minden kétséget kizárólag elfogadhatjuk, hogy a Halotti Beszédet a Pray-kódex másolója a XIII. század első évtizedének második felében, azaz 1205 és 1210 közt készítette.

A SZÉKES-FŐVÁROSI LEVÉLTÁR UJJÁSZERVEZÉSE.

Dr. Toldy László, Budapest székes főváros jelenlegi főlevéltárnoka egy terjedelmes és alapos beadványt intézett a székes-fővárosi tanácshoz, mely a főváros levéltárának ujjaszervezésére ad javaslatot. Ennek alapján ismertetjük az ügyet.

A főváros 1873-ban történt egyesülése alkalmával egy szervezési szabályzatot dolgoztak ki, mely természetesen a levéltárról is intézkedett. Csakhogy ennek az intézkedésnek sok tekintetben ideiglenes jellege volt. Amidőn 1885-ben a főlevéltárnoki állás megüresedett, s a főváros közgyűlése *dr. Toldy Lászlót* választotta meg, felhívta őt, hogy indokolt előterjesztést tegyen arra nézve, hogy a fővárosi levéltárak tudományos szempontból miképen lesznek kezelendők.

Toldy ennek meg is felelve, már 1887 szeptember 8-ikán megtette javaslatát, mely azonban az azóta is felmerült számos nagy fontosságú teendők sürgős volta miatt mindeddig nem tűzött ki tárgyalásra. Most, hogy *Márkus József* főpolgármester által, még 1897 augusztus 21-ikén a főváros központi igazgatására hivatott szervekről és ezek segédhivatalairól a tanácshoz benyújtott előterjesztés tárgyalás alá kerül, a főlevéltárnok eljöttnek látja az időt arra, hogy a tanács figyelmét ama 11 év előtt tett előterjesztésére felhívja, illetőleg arra kérje, hogy ezt az előterjesztést, melyben amannak a levéltár ujjaszervezésére vonatkozó részét az azóta is szerzett tapasztalásai alapján, hogy úgy mondjuk, javított kiadásban mutatja be, szintén vegye tárgyalás alá.

E célra a főlevéltárnok mint legmegfelelőbbet, azt az alakot választotta, hogy az említett polgármesteri előterjesztéshez fűzze a maga javaslatait. E végből az általa átdolgozott alakban bemutatja azt a szöveget, mely nézete szerint a polgármesteri előterjesztéshez csatolt »Szabály rendeleti tervezet« IV. fejezetétől felveendő volna.

Ezen átdolgozott szövegnek minden egyes pontját indokolva kifejti, hogy a levéltárt kiveendőnek tartja a segédhivatalok keretéből és pedig azért, mert ezen elnevezés tulajdonképen közigazgatási kezelést végző hivatalokra áll, a levéltár pedig, a polgármesteri előterjesztés szerint, ezentúl hivatva lesz a főváros egy tudományos intézményét